

La Seu d'Urgell - Figueres

El més destacat:

- Pedraforca
- Pueblos medievales del Pirineo
- Besalú
- Museu Dalí

Tram 4: La Seu d'Urgell – Figueres - 357 km - 5 etapes

- De la Seu d'Urgell a Bagà. 90 km
- De Bagà a Ripoll. 128 km
- De Ripoll a Olot. 75 km
- De Olot a Banyoles. 30 km
- De Banyoles a Figueres. 34 km

Oda a la natura

El petit poble que va servir d'inspiració a un geni, **Pablo Picasso**, serà la nostra primera parada en aquesta ruta que ens portarà a recórrer els **camins d'exili dels càtars**, a conèixer una muntanya màgica i a comprovar, a **Ripoll**, que les bíblies també poden ser de pedra. Caminarem per boscos encantats que van ser refugi de poetes i volarem amb globus sobre un paisatge format per desenes de volcans. Visitarem viles medievals i descobrirem els secrets culinaris de moltes receptes catalanes que tenen aquí el seu origen. La ruta acabarà en una altra població que també va fer de musa, Figueres, ciutat natal de Salvador Dalí.

ETAPA 1

VISTES DEL PEDRAFORCA

La ruta comença a la Seu d'Urgell, visitant l'única catedral íntegrament romànica de Catalunya, i s'endinsa en terres del Berguedà, on la silueta del Pedraforca ens acompanyarà durant una bona part del dia.

Una catedral romànica

La **Seu d'Urgell** és una ciutat amb un interessant patrimoni vinculat a la seva condició de bisbat, on destaca per sobre de tot la **catedral de Santa Maria**, l'única íntegrament romànica que es pot veure a Catalunya. Conduïm per la carretera panoràmica que uneix la Seu d'Urgell amb **Gósol**, amb un traçat que serpenteja entre les pinedes que marquen el límit occidental del **Parc Natural del Cadí-Moixeró**. Els primers raigs de sol acaricien les parets de color mel de les viles que anem passant al llarg del camí: **el Ges, Adraén, Fórnoles, Cornellana o Tuixent**, entre d'altres, pobles pintorescos de pedra els habitants dels quals s'han acostumat a viure en altitud i en un aïllament relatiu.

Amb Picasso a Gósol

Aquesta tranquil·litat pastoral de la muntanya berguedana va atreure Pablo Picasso a un altre d'aquests pobles. A dalt d'una mula i carregat amb els seus cavallets va pujar fins a la modesta localitat de Gósol per passar-hi la primavera de 1906. Expliquen que el geni, que es va instal·lar en l'única fonda local, va esbossar en només tres mesos més de cent obres que van marcar el començament de la

seva etapa cubista. Va pintar les cases del poble, els habitants i va omplir de notes un petit quadern de viatge, el *Carnet català*, la reproducció del qual es guarda en el **Centre Picasso de Gósol**. Mentre una part del grup visita aquest museu i es rendeix a la gastronomia local, la resta ens calcem les botes de muntanya i empenem una ruta circular que ens portarà a recórrer el perímetre del **Pedraforca**. En els 17 quilòmetres i 790 metres de desnivell contemplem els quatre vessants d'aquest colós petri, a més de fer un tros del camí que van recórrer els càtars a l'edat mitjana durant la seva fugida de la *Inquisició* des d'Occitània.

Cuina del Berguedà

A la tarda ens reunim tots de nou i continuem per carretera fins a **Bagà**, i fem una breu parada a **Guardiola de Berguedà** per visitar el magnífic cenobi benedictí de Sant Llorenç. Acabem el dia amb un assortit ben merescut de receptes locals. Sobre la taula van desfilant els pèsols negres amb cansalada viada, les patates emmascarades amb botifarra negra i els trumfos (patates) amb col. Després de sopar fem una passejada pel pintoresc poble de Bagà.

ETAPA 2

POBLES D'ALTITUD

A la Cerdanya recorrem petits pobles d'arquitectura rústica de muntanya i provem embotits de gran qualitat, abans de seguir fins a Castellar de n'Hug per veure les fonts del riu Llobregat.

La inspiració de Bécquer

Avui sortim sense presses en direcció a la comarca de la **Cerdanya**, amb els seus 17 municipis situats per sobre dels mil metres d'altitud. Parem a esmorzar a **Bellver de Cerdanya**, que abans de ser vila va ser un dels castells en la línia de fortificacions que controlaven el pas entre els comtats de Conflent i Urgell. El pa acabat de fer amb mantega i melmelada casolana ens dona empenta per recórrer el centre medieval de la localitat —en una de les seves cases Gustavo Adolfo Bécquer va escriure la llegenda *La creu del diable*— i acostar-nos a peu fins a la església veïna de Santa Maria de Talló, un dels punts importants del **Camí de Sant Jaume**.

Vistes de la Cerdanya

La ruta passa per **Puigcerdà**, localitat al costat d'un bonic llac. Entre els seus carrers podem seguir els passos d'una de les novel·les de Carlos Ruiz Zafón. A set quilòmetres escassos de Puigcerdà, en un desviament de la ruta, hi ha l'opció de visitar la **farmàcia de Llivia**, una de les més antigues

d'Europa. Seguim per carreteres locals que arriben a pobles de toponímia curta i embotits contundents, com el bull blanc i negre i el pa de fetge. Després de passar **Urtx**, **Alp** i **Das**, pugem fins a **Meranges**, un poble de perfecta arquitectura rústica de muntanya i un llac preciós, el de **Malniu**. Des dels 1.590 metres d'altitud del poble contemplem tota la Cerdanya.

Castellar de n'Hug

A la tarda ho tenim clar, toca caminar una mica. Ens acostem fins a **Castellar de n'Hug**, un dels Pobles amb Encant i punt d'arribada del **Tren del Cement**. La localitat és coneguda pel seu espectacular entorn natural, pel seu romànic i per la mida desmesurada dels seus croissants. També perquè aquí neix el riu que vertebra totes les comarques de Barcelona: el **Llobregat**. El camí fins a les seves fonts és curt i està molt humanitzat amb escales i passamans de fusta. En arribar al final veiem la cascada espectacular que brolla directament de diverses esquerdes de la paret. Abans que enfosqueixi, després de comprar un parell de croissants de quilo, arribem a **Ripoll**, on passem la nit.

ETAPA 3

TURISME ACTIU A NÚRIA

La impressionant portada de Santa Maria de Ripoll és el preludi a una visita a l'entorn natural del santuari de Núria. Amb una capsa de galetes de Camprodon sota el braç, passem per pobles tan encantadors com Beget o Castellfollit de la Roca.

Bíblia en pedra

Avui ens hem llevat amb ganes de muntanya. Per començar amb energia optem per un esmorzar de forquilla, alguns es decanten per la botifarra amb seques i altres per una carn de caça estofada en la qual seria delictes no sucra pa. Després de l'esmorzar ens acostem al **monestir de Santa Maria de Ripoll** per veure de prop aquest símbol magnífic de la Catalunya medieval, fundat l'any 879. La seva portada monumental, coneguda com "la Bíblia de pedra", està composta per tota una miríada de motius geomètrics, estructures vegetals i personatges esculpits en gres i mereix una contemplació pausada.

Vall de Núria

Des de Ripoll pugem fins a la població de **Ribes de Freser**, on canviem el cotxe pel tren cremallera de la **Vall de Núria**, que supera mil metres de desnivell. La imatge des d'aquí és digna d'una pintura a l'oli: arbredes, prats verds i un santuari que es veu petit amb el teló de fons dels cims pirinencs. Des del

santuari de Núria surten diverses rutes senzilles on és fàcil trobar-se amb isards i marmotes. Una part del grup es decanta per una petita excursió guiada i l'altra pel passeig a cavall fins al **bosc de la Verge**. Per a un altre moment, amb més temps, queda el repte d'ascendir al **Puigmal**, que amb els seus 2.913 metres d'alçària exerceix de frontera natural amb França.

Galetes de Camprodon

Tornem a Ribes de Freser amb el tren cremallera i reprenem la ruta fins a **Camprodon**, on passem pel pont medieval i comprem diverses capsas de galetes artesanes. Entre Camprodon i Olot la carretera passa per pobles molt bonics; si es disposa de temps, cadascun mereix una parada: **Beget**, Poble amb Encant, **Sant Joan les Fonts**, amb el seu pont medieval, i **Castellfollit de la Roca**, penjat d'una paret basàltica que emergeix del paisatge com si es tractés de la proa d'un vaixell. Després d'un dia complet ens dirigim a una de les masies convertides en allotjament que podem trobar al voltant d'Olot.

ETAPA 4

SOBREVOLANT VOLCANS

L'emoció de sobrevolar els antics volcans de la Garrotxa inicia un dia que continua amb un passeig per les botigues d'Olot i la degustació de les mongetes de Santa Pau, i acaba amb una nit sota les estrelles.

La Garrotxa amb globus

Sona el despertador abans que comenci el dia. Matinar està més que justificat perquè hem reservat un vol amb globus aerostàtic sobre el **Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa**, un lloc únic a la Península, de valor paisatgístic excepcional i densos boscos d'alzines, roures i faigs. Una part del grup decideix conèixer els volcans des de terra i recorrerà amb bicicleta un dels trams de la **Via Verda del Carrilet d'Olot**. Els que pugem al globus estem citats a poc més de cinc quilòmetres al sud d'Olot. L'experiència comença muntant els instruments i inflant el globus. Els primers raigs de sol donen el tret de sortida d'aquesta aventura que té un gran component de silenci i contemplació. Als nostres peus, els **volcans de Santa Margarida i el Croscat**; més enllà, els Pirineus coberts de boira. És impossible registrar tanta bellesa en les dues dimensions d'una fotografia, això cal viure-ho. Encara que els volcans també es poden recórrer a peu, res iguala la visió que se'n té des del cel.

De compres per Olot

Ens retrobem a **Olot**. Una visita guiada pel mercat i les botigues centenàries del centre ens ajuda a familiaritzar-nos amb les delícies per les quals és coneguda la comarca: els llegums, que comprem a granel, els embotits, la xocolata i la ratafia. Fem coincidir l'hora de menjar amb la visita a **Santa Pau**, un altre dels Pobles amb Encant, per provar els fesols. Si es busca el contacte amb la natura, una bona opció és anar a passejar per la **fageda d'en Jordà**, un bosc que va créixer sobre el camp de lava del volcà Croscat i que es pot recórrer a peu o en un carruatge tirat per cavalls. Joan Maragall va dedicar un poema a aquest bonic paratge: "Li agafa un dolç oblit de tot lo món, en el silenci d'aquell lloc profund".

Dormint sota les estrelles

Conduïm fins a la rodalia de Banyoles, al voltant del llac hi ha diverses opcions de càmping i nosaltres optem pel *glamping*. Les nostres habitacions són unes curioses bombolles transparents situades en plena natura que ens permeten contemplar el cel estrellat des del llit.

ETAPA 5

CAP AL BRESSOL DE DALÍ

Després de veure començar el dia al llac de Banyoles, gaudim del caiac i el bany a les seves aigües. Seguim fins a Besalú per conèixer el seu llegat jueu i acabem el nostre recorregut a Figueres per seguir els primers passos de Dalí.

Començant el dia a Banyoles

El **llac de Banyoles**, situat a mig camí entre els cims dels Pirineus i les àmplies planes de l'Empordà, ens dona el bon dia amb una hipnòtica alba de colors rosacis sobre les seves aigües. A primera hora només hi som nosaltres i els ornitòlegs que s'han acostat per fotografiar algunes de les espècies protegides per la Xarxa Natura i el conveni RAMSAR, que va qualificar aquest aiguamoll com a Zona Humida d'Importància Internacional.

Caiac en el llac

El matí discorre sense presses navegant en caiac per aquest aqüífer format fa més de 250.000 anys. El silenci de la nostra embarcació a remns ens permet avançar sense espantar els bernats pescaires, les cigonyes i els ànecs, que atenen les seves tasques sense que sembli importar-los la nostra presència. Després de la navegació ens acostem a una de les pesqueres que hi ha a les ribes de l'estany. Aquestes pintoresques construccions dels segles XIX i XX van

exercir com a magatzem per a les eines de pesca i com a casetes de bany per a la rica burgesia local. Per a emular a aquelles elegants dames i senyors vuitcentistes, aprofitem per a fer una capbussada en una de les àrees habilitades per a això.

El llegat jueu

Des de Banyoles, la carretera transcorre entre pinedes fins a la vila noble de **Besalú**, on veiem el magnífic pont romànic sobre el riu Fluvià, emblema de la Catalunya medieval. El nucli històric i el **call jueu**, el barri sefardita del segle XIII que encara conserva la sinagoga i el micvé, estan en un extraordinari estat de conservació. A la tarda continuem la nostra ruta fins a **Figueres**, la ciutat natal del geni Salvador Dalí. Sopem en una de les terrasses de la Rambla, on trobem les cafeteries on el Dalí adolescent va passar moltes hores dibuixant. En una d'aquestes, el cafè Emporium, el pintor surrealista i el seu amic Luis Buñuel van escriure el guió del curtmetratge *Un gos andalús*.

+ SABER-NE MÉS

SI TENS MÉS TEMPS, TAMBÉ POTS VISITAR...

LLEGAT INDUSTRIAL

A principi del segle XIX, les grans indústries tèxtils van modelar el paisatge cultural i humà al llarg del riu Llobregat. Es van organitzar en colònies tèxtils, unes comunitats industrials que es componien d'una fàbrica i d'un espai on vivien les famílies treballadores, amb les seves corresponents escola, església i zones d'ús comú. La primera **colònia tèxtil del Berguedà** va ser la de Cal Rosal, fundada el 1858, i després d'aquesta van arribar-ne més, com la **Colònia Vidal de Puig-reig**, avui convertida en museu.

Altres destinacions per fer turisme industrial a la comarca són el **Tren del Cement**, que recorre el traçat entre **la Pobla de Lillet** —que compta amb els **Jardins Artigas, dissenyats per Gaudí**— i l'antiga fàbrica de ciment Asland a **Castellar de n'Hug**, situada en un espectacular complex modernista que avui acull el Museu del Cement.

SEGUINT LES PETJADES DELS CÀTARS

El GR-107 o **Camí dels Bons Homes** és un itinerari transpirinenc que recorre les sendes de migració que van utilitzar els càtars, en els segles XIII i XIV, durant la fugida de la croada i la Inquisició. Crítics amb l'Església catòlica i el sistema feudal del moment, van ser considerats heretges i perseguits per mandat del rei de França.

L'itinerari complet, de 189 quilòmetres, té el punt de partida en el **Santuari de Queralt, a Berga**, i acaba al castell de Montsegur, situat a la regió occitana de l'Arièja. A la població de Bagà es pot visitar el Centre d'Interpretació del Catarisme, on s'explica la història d'aquesta comunitat religiosa, formada per homes i dones, assentada a Occitània.

EXPERIÈNCIES D'ALTITUD

A principi del segle XX ja s'esquiava a **la Molina**, però l'arribada del ferrocarril el 1922 va ser el que va dinamitzar la vinguda d'esquiadors a aquesta modesta estació pirinenca situada en el municipi d'Alp, a la Cerdanya. El primer telesquí de l'Estat espanyol es va instal·lar aquí, el 1943, i poc després, el 1946, La Molina repetia com a pionera en la instal·lació de remuntadors amb la posada en funcionament del telecadira del Turó de la Perdiu. Actualment, a més del domini esquiable que suma 71 quilòmetres en 68 pistes, La Molina ofereix dues experiències d'altitud que combinen la pràctica de l'esport amb la gastronomia.

La primera proposta un sopar al refugi Niu de l'Àliga, a la cota 2.520, amb accés en telecabina, vistes de la posta de sol, sopar d'especialitats de muntanya i descens amb esquís a la llum de la lluna. La segona proposta consisteix a prendre una copa i gaudir d'un sopar en el *chill out* Costa Rasa, situat a 2.000 metres d'altitud. El final de la festa també inclou un descens nocturn amb esquís per la pista Volta Muntanya Sagrada.

LA VIA VERDA DEL FERRO I EL CARBÓ

Les **vies verdes** són antigues infraestructures ferroviàries en desús reconvertides en camins aptes per recórrer a peu, amb bicicleta o a cavall. A Catalunya n'hi ha vuit, tres a la província de Barcelona (Llobregat, del Nicolau, del Vallès), quatre a la de Girona (Carrilet I i II, del Ferro i del Carbó, del Tren Pinxo) i una a Tarragona, que connecta amb Terol (Val de Zafán).

Una d'elles, la **ruta del Ferro i el Carbó**, recupera el camí que antigament feien els trens que unien Ripoll amb les antigues mines d'Ogassa, clausurades el 1967. L'itinerari té quinze quilòmetres i passa per **Sant Joan de les Abadesses**, on podem visitar un espectacular monestir benedictí del segle IX. Aquesta ruta pot enllaçar-se amb les vies verdes del Carrilet I i II, que uneixen Olot i Sant Feliu de Guíxols, a la Costa Brava, passant per la ciutat de Girona.

EN EL REGNE DE SEFARAD

Durant l'edat mitjana, **Besalú** tenia una comunitat jueva que vivia en un barri propi delimitat i separat de la resta. L'any 1264, el rei Jaume I el Conqueridor va autoritzar aquesta pròspera col·lectivitat, majoritàriament metges i botiguers, que construïssin els seus propis llocs de culte. A Besalú podem visitar un **micvé**, l'espai sagrat on es feien els rituals de purificació espiritual, pel mètode d'immersió total, d'acord amb la llei jueva.

Hi ha altres ciutats que conserven un ric patrimoni cultural sefardita: a **Girona**, el barri del Call, amb els seus carrers estrets i laberíntics, constitueix un dels grans atractius turístics de la ciutat. El **Museu d'Història dels Jueus de Girona** ens convida a fer un recorregut per la cultura i la història de les comunitats jueves a Catalunya durant l'època medieval. Cada any, durant el mes de setembre, la ciutat de Girona és part activa en les **Jornades Europees de la Cultura Jueva**, celebrant diversos actes i exposicions per donar a conèixer el llegat d'aquesta important comunitat.

A **Castelló d'Empúries** encara es conserva la denominació de carrer dels Jueus en el lloc del call on es va situar la primera sinagoga de la localitat.

A la ciutat de **Barcelona** és possible passejar per l'antic call del segle XII, situat als carrers adjacents a la catedral, com ara la baixada de Santa Eulàlia, Banys Nous i Call.

En terres tarragonines el millor exponent es troba a **Tortosa**, amb els seus dos barris jueus, el Call Vell i el Call Nou.

DALÍ I L'EMPORDÀ

El **Triangle Dalinià** està format pel **Teatre-Museu Dalí de Figueres**, la **Casa-Museu Castell Gala Dalí de Púbol** i la **Casa-Museu Salvador Dalí de Portlligat**. «En aquest lloc privilegiat el real i el sublim gairebé es toquen. El meu paradís místic comença en el pla de l'Empordà, envoltat pels cims de les Alberes i troba la seva plenitud en la badia de Cadaqués. Aquest país és la meva inspiració permanent». Són paraules de Salvador Dalí, el geni del surrealisme.

Els **paisatges de l'Empordà**, els nuclis de cases blanques, el cel del Mediterrani, les formacions rocoses i la tramuntana formen un territori que és part indissoluble de l'univers del pintor. A Figueres hi ha diverses localitzacions vinculades a la seva vida. L'11 de maig de 1904, en un edifici modernista del carrer Monturiol de Figueres va néixer Salvador Dalí; l'**església de Sant Pere** va tenir protagonisme en diverses etapes essencials

de l'artista: el baptisme, la comunió i el funeral. En el **Museu del Joguet de Catalunya** podem veure una exposició sobre la joventut de Dalí, composta per objectes com ara joguines o àlbums de fotos, i a l'**espai Dalí-Joies** hi ha una col·lecció de trenta-set joies i més de vint dibuixos dels dissenys que l'artista va fer durant tres dècades.

En el **Teatre-Museu Dalí** mostren una àmplia col·lecció d'obres del pintor. Si l'edifici és original per fora, fidel reflex de la vida i l'obra de l'artista, l'interior és un veritable temple del surrealisme. El Castell de Púbol va ser un regal del pintor a la seva esposa i musa Gala. Hi destaquen una antiga cuina convertida en bany, el saló del piano, la piscina del jardí i el mausoleu de Gala. Cadaqués va ser per a Dalí una espècie de refugi creatiu. Amb el temps va acabar comprant un conjunt de cases de pescadors, a la platja local de Portlligat, que va convertir en la seva casa i el seu taller. Aquesta casa de Portlligat va ser el punt de trobada de molts artistes i intel·lectuals de l'època, com ara els seus amics Luis Buñuel, cineasta, i el poeta Federico García Lorca.

LLEGAT INDUSTRIAL

A principi del segle XIX, les grans indústries tèxtils van modelar el paisatge cultural i humà al llarg del riu Llobregat. Es van organitzar en colònies tèxtils, unes comunitats industrials que es componien d'una fàbrica i d'un espai on vivien les famílies treballadores, amb les seves corresponents escola, església i zones d'ús comú. La primera **colònia tèxtil del Berguedà** va ser la de Cal Rosal, fundada el 1858, i després d'aquesta van arribar-ne més, com la **Colònia Vidal de Puig-reig**, avui convertida en museu.

Altres destinacions per fer turisme industrial a la comarca són el **Tren del Cement**, que recorre el traçat entre **la Pobla de Lillet** —que compta amb els **Jardins Artigas, dissenyats per Gaudí**— i l'antiga fàbrica de ciment Asland a **Castellar de n'Hug**, situada en un espectacular complex modernista que avui acull el Museu del Cement.